

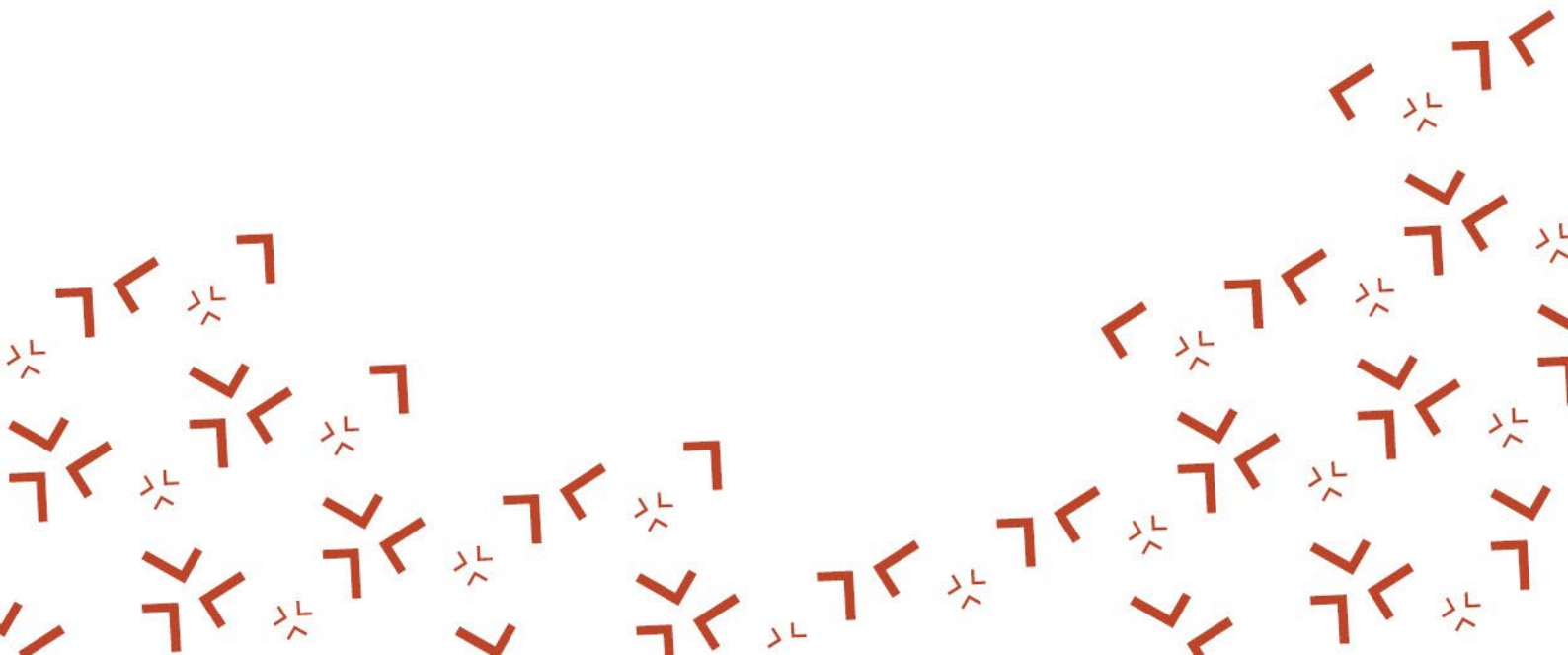
Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Ahola, T. 2025. Opiskelijoiden työssäkäynti opintojen ohella vai opintojen tekeminen työssäkäynnin ohella? Lumen – Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti. (1/2025).

URL: <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/lumenlehti/2025/02/06/opiskelijoiden-tyossakaynti-opintojen-ohella-vai-opintojen-tekeminen-tyossakaynnin-ohella/>

Opiskelijoiden työssäkäynti opintojen ohella vai opintojen tekeminen työssäkäynnin ohella?

Tiia Ahola, KM, lehtori, opinto-ohjaaja, Vastuulliset palvelut, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: työssäkäynti, opiskelu

Työn tekeminen on yleistä opintojen ohella

”Nauhoitetaanko luennot, koska mä en pysty osallistuu, ku oon töissä?”

”En pääse työpajaan, koska oon töissä. Tuleeko siitä tallenne tai voinko tehdä korvaavan tehtävän?”.

Tämän tyyppisiä kysymyksiä väistämättä lähes jokainen korkeakouluopettaja on kuullut jossain vaiheessa opettajuuttaan ja joko jättänyt asian opiskelijan hoidettavaksi jollain tapaa tai organisoinut opiskelijalle jonkun vaihtoehtoisen suoritustavan opintojaksolle. Tässä artikkelissa pyrin tekemään tuoretta katsausta työn ja opintojen yhdistämiseen.

Noin puolet ammattikorkeakouluopiskelijoista käy töissä opintojen ohella (Tilastokeskus 2022). Opiskelijat eivät koe työn vaikuttavan opintomenestykseen ja selkeä vähemmistö kokee työssä käymisen viivästyttävän opintojen etenemistä merkittävästi. Opiskelijoiden kokemukset työn ja opintojen yhdistämisestä ovat kuitenkin ristiriitaisia. Osa opiskelijoista kokee työssä käymisen viivästyttävän opintoja, kun taas osa kokee työn jopa edistävän opintojen etenemistä. (Tuononen, Hyytinen & Asikainen 2024, 325.) Opiskelijoiden työssä käyminen koetaan pirstaloivan korkeakoulujen opetusta ja myös opetushenkilöstön työnkuvaa (Isotalo ym. 2024, 9).

Isotalo ym. (2024, 9) selvityksessä ”Korkeakouluopiskelijoiden työssäkäynnin vaikutukset” haastatellut korkeakoulujen edustajat näkivät työssä käymisen ja opintojen yhteensovittamisen viivästyttävän opintoja. He olivat tehneet havaintoja opintojen ja työn yhdistämisen vaikutuksista opiskelijoiden jaksamiseen ja elämänhallintaan. Valmistumisen viivästyminen lisäksi työssä käyminen koettiin vaikuttavan myös opiskelijan tekemiin kurssivalintoihin, opinnoissa menestymiseen, hyvinvointiin ja opiskelijan liikkumiseen alueellisesti.

Työn tekemisen syitä

Opintotuen tulo rajoja nostettiin vuonna 2022. Isotalo ym. (2024, 10) arvioi, että tulo rajojen nosto 12 498 eurosta 15 630 euroon on vaikuttanut opiskelijoiden vuosittaisiin palkkatuloihin keskimäärin noin 700 euroa. Vaikka opintotuen tulo rajojen merkitys opintojen etenemiselle nähtiin vähäisenä Isotalon ym. (2024, 10) selvityksessä, niin kuitenkin haastateltujen mukaan tulo rajojen väljentäminen tai poisto voisi mahdollisesti viivästyttää opiskelijoiden valmistumista. Selvitykseen haastateltujen mukaan taloudelliset seikat nähtiin merkittävimpinä syinä ammattikorkeakouluopiskelijoiden työnteolle opintojen ohessa. Erityisesti isoissa kaupungeissa opiskelijoiden asumiseen saatavat tuet nähtiin riittämättöminä. Useat haastateltavat kertoivat, että opiskelijat välttävät opintolainan ottamista. (Isotalo ym. 2024, 10, 16.)

Toisena merkittävänä tekijänä Isotalon ym. (2024, 16) selvityksessä nähtiin opiskelijoiden tietynlaisen elintason ylläpitäminen myös opintojen aikana. Etenkin työelämässä ennen opintojensa alkua olleet opiskelijat pyrkivät pitämään elintonsa samana, mitä se oli ennen opintojen aloittamista. Samoin perheelliset opiskelijat tekivät töitä opintojensa ohessa elintonsa vuoksi. Isotalon ym. (2024, 19) mukaan opiskelijat tuntevat joutuvansa usein tasapainottelemaan opintojensa ja taloudellisen tilanteensa välillä, ja tämä havainto välittyy monesti myös henkilökunnalle. Työnteko voi auttaa opiskelijoita kattamaan elinkustannuksiaan, mikä vähentää taloudellista stressiä, mutta samalla se lisää väsymystä ja saattaa pidentää opintojen kestoja. (Isotalo ym. 2024, 16, 19.)

Kolmas syy työn tekemiselle ammattikorkeakouluopintojen ohessa oli työkokemuksen kartuttaminen. Selvityksessä tämä liitettiin erityisesti niihin opiskelijoihin, jotka

suorittivat ensimmäistä tutkintoaan. Neljäs syy liittyi helposti saatavilla oleviin töihin. (Isotalo ym. 2024, 17.) Viidentenä tekijänä mainittiin ammattikorkeakouluhenkilöstön myönteinen suhtautuminen opiskelijoiden työssä käymiseen. Haastateltavat näkivät luontevana, että opiskelijat käyvät töissä vapaa-ajallaan ja työtön opiskelija koettiin selkeästi kuuluvan vähemmistöön. Työntekemisen merkitys nähtiin merkityksellisenä opiskelijalle, joten tästä syystä moni haastateltavista olikin jossain määrin valmis organisoimaan opintojaksolle kuuluvia asioita niin, että opiskelija pystyisi suoriutumaan niistä töiden ohella. Työntekeminen nähtiin mm. auttavan opiskelijaa ymmärtämään teoreettiset opinnot käytännössä sekä antamaan sellaisia sosiaalisia taitoja ja käytännön sovelluksia, joita ei opinnoista saa. (Isotalo ym. 2024, 17–18.)

Myös työn tekemisen kautta kohoava taloudellinen itsenäisyys voi aiheuttaa sen, että opiskelija ei näe tutkintonsa valistumistumista kiireellisenä asiana. Norin, Isopahkala-Bouretin ja Vanttajan (2023, 15–16) artikkelissa todetaan, että hyväpalkkaiseen työhön päätyminen jo opiskeluaikana tai päätyminen omaa alaa vastaaviin hyvätuloisiin töihin vähentää painetta opintojen loppuunsaattamiseen. Tämähän tuo haasteita meille koulutuksen järjestäjille, kun tavoitteena on kuitenkin joka vuosi valmistaa x määrä opiskelijoita tutkintoon.

Opinto-ohjaajan kokemuksia ja ajatuksia opiskelijoiden työssä käymisestä

Opinto-ohjaajana oman kokemukseni mukaan opiskelijoiden opintojen etenemistä ja alalle kiinnittymistä voi edistää tai haitata työnteko. Moni opiskelija työllistyy opinnoissaan alalle esimerkiksi harjoitteluiden kautta. Ainakin liikunnanohjaajakoulutuksessa opiskelijat tekevät harjoittelua jo ensimmäisen vuoden aikana ja moni opiskelija saakin osa-aikaisia töitä, keikkatöitä, tuurauksia tai jopa kokoaikaisia töitä opintojensa ohelle. Alan töihin päätyminen näyttäisi tuntuvan opiskelijasta mielekkäälle. Se auttaa myös hahmottamaan opiskelijan urahaaveita ja tekemään valintoja esimerkiksi profiloiviin opintoihin.

Opiskelijat, jotka jo opintoihin hakeutuessaan ovat työelämässä koulutusalan tehtävissä, ovat päässeet opintojen tehtävien kautta kehittämään työtään, työn tekemisen toimintamalleja ja jopa saaneet työpaikallaan vastuullisempia työtehtäviä. Muissa kuin oman alan työtehtävissä työskennelleet opiskelijat ovat yleensä käyttäneet

koulutusalaansa opintoja hyödyksi esimerkiksi urasiirtymässä luoden alalle työllistymistä edistäviä verkostoja opintojen ja harjoitteluiden kautta. Aina on myös niitä opiskelijoita, jotka tulevat vain opiskelemaan ja haluavatkin keskittyä pelkkiin opintoihinsa. Näen työssäni opiskelijoiden kuormittumista työn ja opintojen yhteensovittamisesta, tuskastelua opintojen viivästyttämisestä sekä myös ahdistuneisuutta tilanteesta, jossa opiskelija haluaa panostaa työhönsä sekä opintoihin, mutta aika ei vain riitä. Näissä tilanteissa monesti ratkaisu on keventää opinnoista, jos työstä ei pystytä keventämään.

Osa opiskelijoista hakeutuukin opintojen ajaksi ennemmin töihin, jotka eivät liity koulutusalaan tai joista opiskelija tietää jo työnhakuvaiheessa, että työ joustaa. Oman kokemukseni mukaan opiskelijat valitsevat tällaiset työt niiden joustavuuden, keikkaluontoisuuden tai esimerkiksi palkan vuoksi. Osa haluaa myös työn, jossa voi unohtaa kokonaan koulutehtävät eivätkä työt seuraa kotiin tai opintoihin. Työ voi siis olla opiskelijalle myös rahallista tukea tuova hengähdystauko opinnoista.

Isotalon ym. (2024, 23) selvityksessä haastateltavat kertoivat, että ”opiskelijat mielsivät kontaktiopetuksettomien ajan mahdollisuudeksi tehdä töitä eikä ajaksi, jolloin opintoja suoritetaan itsenäisesti tai ryhmän kanssa”. Kokemukseni mukaan osa opiskelijoista ajattelee, että jos lukujärjestyksessä ei ole merkittäviä tunteja, se tarkoittaa vapaa-aikaa. Tämän seurauksena he saattavat ottaa kokonaiskuormitukseen nähden liikaa töitä opintojen ohelle. Tällä tarkoitan sitä, että kun opintojaksojen tehtävät alkavat kasaantua, opiskelijat huomaavat olevansa kuormittavassa tilanteessa, jossa pitää tehdä valintaa, että tekeekö töitä opintojen ohella vai opintoja töiden ohella.

Työn tekeminen koetaan kuormittavaksi tekijäksi

Tarkastelin tätä artikkelia varten myös opinnäytetöitä, joissa opiskelijat olivat tutkineet ammattikorkeakoulun opiskelijoiden työssäkäyntiä. Opinnäytetöissä minua kiinnosti erityisesti määrälliset tulokset artikkelin aiheeseen liittyen. Tarkastelussa oli neljä opinnäytetöitä, joissa oli kartoitettu opiskeluhuvinvointia tai opintojen etenemistä ja samalla tutkittu myös työssä käymisen vaikutuksia opintojen etenemiseen. Jokaisessa opinnäytetyössä todettiin, että työntekeminen on jollain tapaa kuormittanut opiskelijoiden opintoja.

Engmanin (2024, 24) opinnäytetyössä ”Opintojen etenemiseen ja viivästymiseen vaikuttavat tekijät Seinäjoen ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa” todetaan, että kyselyyn vastanneista (n 110) 60 % työssäkäynti haittasi vastaajien opintojen etenemistä. Grönmanin (2024, 44–45) opinnäytetyössä ”Sosiaalialan aikuisopiskelijoiden toimeentulo, tulonmuodostus, työssäkäynti ja hyvinvointi Satakunnan ammattikorkeakoulussa” kyselyyn vastanneista (n 80) 75 % koki työssä käymisen vaikuttavan negatiivisesti tai jonkin verran negatiivisesti opintojen etenemiseen. Siltasen (2023, 22–23) opinnäytetyössä ”Opintoja edistäviä ja hidastavia tekijöitä ammattikorkeakoulussa” vastaajista (n 74) 31 % oli maininnut työssäkäynnin opintojaan hidastavaksi tekijäksi.

Valtioneuvoston selvityksessä korkeakouluopiskelijoiden työssäkäynnin vaikutuksista todetaan, että opiskelijoiden työssäkäynti on huomioitu hyvin ammattikorkeakouluissa. Tämä näkyy opintojen organisoinnissa niin valtakunnallisella tasolla kuin koulutuksen järjestäjien ja yksittäisten opettajien tasolla. (Valtioneuvosto 2024.) Näiden opinnäytetöiden tulosten tarkastelun jälkeen jäin kuitenkin pohtimaan, että olisiko paikallaan esimerkiksi ohjauksessa keskustella opiskelijoiden kanssa työn ja opintojen onnistuneesta yhdistämisestä? Onnistuneella yhdistämisellä tarkoitan sitä, että opiskelijat eivät kokisi työtä opintojaan hidastavaksi tekijäksi.

Tämä ajatus vahvistui, kun luin vielä Pitkäsen (2021, 18) opinnäytetyötä ”Työssäkäyvien opiskelijoiden hyvinvointi”, jossa tutkimukseen vastaamaan oli tavoitettu 836 työssäkäyvää Savonian ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Otos on iso verrattuna muihin tarkastelemiini opinnäytetöihin. Pitkäsen (2021, 29) opinnäytetyössä todetaan, että opiskelijat ”kokevat työn ja opiskelun yhdistämisen helpoksi, mutta samalla myös kuormittavaksi ja raskaaksi”. Ristiriitaiset tulokset työn vaikutuksista opinnoissa etenemiseen on tunnistettu ja paljolti riippuukin tutkimukseen osallistuneesta kohderyhmästä, että miten he kokevat asian (Tuononen, Hyytinen & Asikainen 2024, 325). Työn ja opintojen yhdistäminen ei kuormita pelkästään opiskelijoita, sillä Valtioneuvoston (2024) selvityksessä kävi ilmi myös, että työssäkäyvien opiskelijoiden opintojen järjestäminen aiheuttaa lisäkuormitusta myös opettajille.

Mistä vastauksia onnistuneeseen työn ja opiskelun yhdistämiseen?

Ammattikorkeakouluissa on käytössä opinnollistaminen. Opintojaksojen tai -kokonaisuuksien opinnollistamisen kautta opiskelija voi hankkia osaamista työssä tai muussa toiminnassa, joka vastaa koulutuksen osaamistavoitteita ja mahdollistaa osaamistavoitteiden saavuttamisen. Opinnollistaminen tarjoaa työelämälle mahdollisuuden kehittää omaa toimintaansa opiskelijan kautta, sillä opiskelijan tulee jollain tapaa tehdä näkyväksi suorittamiensa opintojaksojen tai -kokonaisuuksien osaamistavoitteita. Arviointi tapahtuu aina kuitenkin opintojaksojen arviointikriteereiden mukaisesti. Tarkemmista suorittamisen tavoista ja arvioinnista Lapin ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti sovitaan aina opiskelijan, opettajan ja yhteistyötahon kanssa. (Lapin ammattikorkeakoulu 2024.)

Valtioneuvoston (2024) selvityksen mukaan ammattikorkeakoulun rakenteet mahdollistavat hyvin töiden ja opintojen onnistuneen yhdistämisen. Kuitenkin opiskelijat kokevat töiden hidastavan opintojen etenemistä tai ainakin yhdistäminen koetaan kuormittavaksi ja samaan aikaan myös opettajat kuormittuvat opintojen organisoimisesta työssäkäyville. Jonkinlaista näkökulman kääntämistä ehkä tarvittaisiin. Opinnollistamisesta jaetaan säännöllisesti kokemuksia, mutta jäin pohtimaan, että löytyisikö vastaus työn ja opintojen onnistuneelle yhdistämiselle myös meidän opiskelijoiltamme? Niiltä, jotka ovat siinä onnistuneet. Voisiko hyvät käytänteet saada jotenkin jakoon opiskelijan äänellä myös vertaisille? Voisiko täten helpottaa myös opettajien kuormittavuutta aiheeseen liittyen?

Lähteet

Engman, J. 2024. Opintojen etenemiseen ja viivästymiseen vaikuttavat tekijät Seinäjoen ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa. Viitattu 24.1.2025

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/872033/Engman_Janita.pdf?sequence=5.

Grönman, K. 2024. Sosiaalialan aikuisopiskelijoiden toimeentulo, tulonmuodostus, työssäkäynti ja hyvinvointi Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Viitattu 24.1.2025
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/872384/Gronman_Kristian.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Isotalo, E., Kalin, S., Karhunen, H., Saarinen, T., Tuomala, J., Tynjälä, P. & Virtanen, A. 2024. Korkeakouluopiskelijoiden työssäkäynnin vaikutukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2024:8. Viitattu 27.1.2025 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165553/VNTEAS_2024_8.pdf.

Lapin ammattikorkeakoulu. 2024. Opinnollistaminen. Viitattu 29.1.2025 <https://lapinamk.fi/opiskelijalle/opintojen-sisalto/opinnollistaminen-ja-sen-suunnittelu/>.

Nori, H., Isopahkala-Bouret, U. & Vanttaja, M. 2023. ”Oli kyllä ajatuksena, että suorittais sitten sitä töiden ohella loppuun.” Ikuisten opiskelijoiden taustat ja opintojen venymisen syyt. Tiedepolitiikka Vol 48 Nro 3 (2023): Korkeakouluopiskelijoiden monimuotoisuus ja uuden ajattelun mahdollisuudet. Viitattu 26.1.2025 <https://doi.org/10.58957/tp.128079>.

Pitkänen, M. 2021. Työssäkävien opiskelijoiden hyvinvointi. Viitattu 24.1.2025 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/502853/Pitk%C3%A4nen_Milla.pdf?sequence=2.

Siltanen, J. 2023. Opintoja edistäviä ja hidastavia tekijöitä ammattikorkeakoulussa. Viitattu https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/799069/Siltanen_Janne.pdf?sequence=2.

Tilastokeskus. 2022. Opiskelijoiden työssäkäynti. Viitattu 26.1.2025 https://stat.fi/til/opty/2020/opty_2020_2022-03-17_tie_001_fi.html.

Tuononen, T., Hyytinen, H. & Asikainen, H. 2024. Opintojen aikaisen työssäkäynnin yhteys opiskelu-uupumukseen, opintomenestykseen ja opintojen etenemiseen. Yhteiskuntapolitiikka 89 (2024):4. Viitattu 24.1.2025 <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2024091070293>.

Valtioneuvosto. 2024. Selvitys: Opiskeluaikaisesta työssäkäynnistä on hyötyä korkeakouluopiskelijoille, mutta työssäkäynnin muodoissa kehittämistarpeita. Viitattu 23.1.2025 <https://valtioneuvosto.fi/-/selvitys-opiskeluaikaisesta-tyossakaynnista-on-hyotya-korkeakouluopiskelijoille-mutta-tyossakaynnin-muodoissa-kehittamistarpeita>.